

ЗООНОЗЫН ДАРХЛААЖУУЛАЛТТАЙ ХОЛБОГДОЛТОЙ ХУУЛЬ, ЭРХЗҮЙН АКТУУД

№	Хууль, эрхзүйн актууд	Он сар	Тушаал, заавар	Дугаар	ЗӨСҮТ-д мөрдөгдөх хэсэг	Биелэлт
1	Дархлаажуулалтын тухай хууль	2000.04.20	МУ-ын хууль		6.1.3. Сэргийлэх тарилгын үндэсний товллолд орсон болон тархвар судлалын заалтаар хийх, сэргийлэх тарилгыг төлбөргүй хийлгэх	6.1.3, заасны дагуу БГХӨ-үүдийн эсрэг хийгдэж байгаа вакцинуудыг тархвар судлалын заалтаар хийж байгаа бөгөөд төлбөргүй хийгддэг болно.
					11-р зүйл. Тархвар судлалын заалтаар хийх сэргийлэх тарилга 11.1.Халдварт өвчин гарч болзошгүй нөхцөлд тархвар судлалын заалтаар иргэдэд нэмэлт дархлаажуулалт хийнэ.	11.1-д заасны дагуу Хачигт энцефалит болон боом өвчний эсрэг дархлаажуулалтын үед нэмэлт дархлаажуулалт хийгдэж байна.
					11.2. Тархвар судлалын заалтаар сэргийлэх тарилга хийх хугацаа, журмыг эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага батална.	Хэрэгждэг
					12.1. Халдварт өвчний эрсдэл ихтэй орон нутаг, улс оронд зорчих иргэн ажил үйлчилгээний онцлогоос шалтгаалан тухайн эрхэлж байгаа хүн холбогдох журмын дагуу дархлаажуулах бэлдмэлийг сайн дурын үндсэн дээр хийлгэж хэрэглэж болно. Энэ тохиолдолд сэргийлэх тарилгын төлбөрийг тухайн иргэн хариуцна.	Шар чичрэгийн голомттой нутагт зорчих иргэн Шар чичрэгээс сэргийлэх вакциныг хийлгэдэг.
					14.1. Дархлаажуулалтанд өөрийн орон болон гадаад улсад үйлдвэрлэсэн албан ёсны зөвшөөрөлтэй дархлаажуулах бэлдмэлийг хэрэглэнэ.	Зоонозын өвчнүүдийн эсрэг хэрэглэгдэж байгаа вакцинуудыг УМХА-ы хэрэглэхийг зөвшөөрсөн дүгнэлт гаргуулан хэрэглэдэг.
					17.1.Төв, орон нутгийн эрүүл мэндийн байгууллагыг сэргийлэх тарилгын үндэсний товллолд орсон болон тархвар судлалын заалтаар хийгдэх сэргийлэх тарилгад зориулагдсан дархлаажуулах бэлдмэлээр хангах ажлыг аймаг нийслэлийн эрүүл мэндийн	Төв, орон нутгийн эрүүл мэндийн байгууллагын тархвар судлалын заалтаар хийгдэх зоонозын өвчнөөс сэргийлэх тарилгад зориулагдсан дархлаажуулах бэлдмэлээр хангах ажлыг аймаг нийслэлийн эрүүл мэндийн

					байгууллагын хэрэгцээ, захиалгыгүндэслэн ХӨСҮТөв байгууллага зохион байгуулна.	байгууллагын хэрэгцээ, захиалгыг үндэслэн ЗӨСҮТөв байгууллага зохион байгуулдаг.
2	Халдварт өвчинтэй тэмцэх үндэсний хөтөлбөрийн дархлаажуулалт бүхий халдварт өвчинтэй тэмцэх, сэргийлэх дэд хөтөлбөр	2002.06.28	МУ-ын 3Г-ын тогтоол	126	6.4 БГ болон мал, амьтнаас хүнд халдварладаг өвчинтэй тэмцэх, сэргийлэх дэд хөтөлбөр дахь. Хачигт халдварын тархалт ихтэй сум, багийн хүн амд хачигт энцефалитаас сэргийлэх вакцин турших	ОХУ- үйлдвэрлэсэн хачигт энцефалитын эсрэг вакциныг 100 хүнд туршиж эмнэлзүй ажиглалт, дархлаа тогтоц, тархвар судлалын үр дүнг тооцож цаашид манай оронд бололцоотой гэж үзэн 2005 оноос уг вакцинаар хүн амыг дархлаажуулж байна.
3	Дархлаажуулалтын вакцин, биобэлдмэлийн хэрэгцээг төлөвлөх, захиалах, ханган нийлүүлэх	2000.04.11	МУ-ын ЭМНХ-ын сайдын тушаал	94	2.5.Тарваган тахал, Боом, галзуу, холерын вакцины улсын хэмжээний хэрэгцээ, захиалгыг нэгтгэн жил бүрийн 4-р сарын 25-ны дотор ХӨСҮТөвд хүргүүлнэ.	Жил бүрийн Тарваган тахал, Боом, галзуу, холерын вакцины улсын хэмжээний хэрэгцээ, захиалгыг нэгтгэн жил бүрийн 4-р сарын 25-ны дотор ХӨСҮТөвд хүргүүлдэг.
					2.6.ХӨТАХУФондын вакцин, ийлдсийн захиалгыг ХӨТАХУФ-ын хөрөнгийг ЭМНХСайдын 1999 оныА/94 тоот тушаалын дагуу ХӨТАХУФ-ын хөрөнгийг зарцуулах журмын дагуу хийнэ.	ХӨТАХУФондын вакцин, ийлдсийн захиалгыг дээрх журмын дагуу хийдэг
4	Дархлаажуулалтын сангийн ажиллах журам Дархлаажуулалтын сангийн зөвлөлийн дүрэм Сэргийлэх тарилгад хамрагдах шаардлагатай ажил, үйлчилгээний жагсаалт, тарилгын	2001.03.28	МУ-ын 3Г-ын тогтоол	67	3-р хавсралтанд заасны дагуу сэргийлэх тарилгад хамрагдах шаардлагатай ажил, үйлчилгээний жагсаалт, тарилгын товллол Тарваган тахын вакцинд: ЗӨСТ бүх ажилчид Тарваган тахлын байгалийн идэвхитэй голомтот нутгийн ЭМ-ын байгууллагын бүх ажилчид Тарваган тахлын байгалийн идэвхитэй голомтот нутгийн анчид, тууварчин, жолооч	Сэргийлэх тарилгад хамрагдах шаардлагатай ажил мэргэжилийн заалтын дагуу ЗӨСҮТ болон аймгийн ЗӨСТ байгууллагын ажилчид жил бүр тарваган тахлын дархлаажуулалтанд хамрагддаг. Тарваган тахлын байгалийн идэвхитэй голомтот нутгийн ЭМ-ын байгууллагын бүх ажилчид болон анчид, тууварчин, жолоочсыг мөн жил бүр тарваган тахлын дархлаажуулалтанд хамруулдаг.

	ТОВЛОЛ				<p>Боомын вакцинд: Малын их бага эмч, амьтан маллагч Мал амьтны гаралтай түүхий эд / арьс, шир, ноос ноолуур/ хүлээн авагч, бэлтгэгч ийм чиглэлийн боловсруулах үйлдвэрийн хүлээн авах, анхан шатны боловсруулалт хийх дамжлагын ажилчид</p>	УМЭАЦТЛабораторийн ажилчид, Биокombинатын ажилчид тарваган тахал, боом, галзуугийн эсрэг вакцинд жил бүр хамрагддаг.
					<p>Шар чичрэгийн вакцинд: Шар чичрэгийн голомттой нутагт ажиллах, түүнтэй хамт амьдрах гэр бүлийн гишүүд Уг сэргийлэх тарилгыг тухайн улсад нэвтрэхээс 10 хоногийн өмнө 10 жилд нэг удаа хийлгэнэ.</p>	Шар чичрэгийн голомттой нутагт ажиллах хүмүүс ХӨСҮТөвийн сайн дурийн дархлаажуулалтын кабинетэд шар чичрэгийн вакциныг хийлгэх бөгөөд ЗӨСҮ Төвөөс шаардлагатай вакциныг жил бүр хүргүүлдэг
					<p>Урвах тахлын вакцинд: Урвах тахал өвчний голомт бүхий улсад ажиллах дипломат ажилтан, түүнтэй хамт амьдрах гэр бүлийн гишүүд Анхны сэргийлэх тарилгыг тухайн улсад нэвтрэхээс 1 сарын өмнө, цаашид жил тутам 1 удаа тус тус хийлгэнэ.</p>	ЗӨСҮ Төвд урвах тахлын вакцин байхгүй.
5	ХАТАХУФондын вакцин, ийлдэс, биобэлдмэлийн жагсаалт	2002.11.01	МУ-ын ЭМ-ын сайдын тушаал	261	<p>Хавсралтын б-д заасан БГХӨСҮТөвд хадгалагдах вакцин, биобэлдмэлийн жагсаалт</p>	ЗӨСҮТөвийн ХӨТАХУФ-д хадгалагдах вакцин ийлдэс, биобэлдмэлийн жагсаалтын дагуу хадгалагддаг.
					2-р хавсралтын 1.2.-т ХӨТАХУФ-ын вакцин ийлдэс, биобэлдмэлийг ЭМСайдын тушаал, шийдвэрээр захиран зарцуулна.	Хэрэгждэггүй
					1.3. ХӨТАХУФ-ын вакцин ийлдэс, биобэлдмэлийг хадгалалтын шаардлага хангсан тусгай өрөөнд хадгална.	2.1-т заасны дагуу 9 нэр төрлийн вакцин, ийлдэс, биобэлдмэлийг -2-+8 хэмийн хөргөгчинд хадгалж байна.

				<p>Хоёр. Вакцин, ийлдэс, биобэлдмэл зарцуулах:</p> <p>2.1. ХӨТАХУФ-ын вакцин ийлдэс, биобэлдмэлийг дор дурьдсан нөхцөлд зарцуулна.</p> <p>а/ халдварт өвчний дэгдэлт хүн амын дунд гарсан буюу гарах сэжиг бүхий онцгой нөхцөл буй болсон үед</p> <p>б/Нийтийг хамарсан байгалийн гэнэтийн аюул / гал түймэр, үер, куд, газар хөдлөлт/ зэргийн улмаас хүн амын дунд халдварт өвчний дэгдэлт гарах эгзэг бүрэлдсэн үед</p> <p>г/ тархвар судлалын шаардлагаар халдварт өвчний голомтонд</p>	<p>Хачигт энцефалит, боом өвчнийг тархвар судлалын заалтаар голомтот нутгийн хүн амыг дархлаажуулж байна.</p>
				<p>2.2. ХӨТАХУФ-ын вакцин ийлдэс, биобэлдмэлийг ЭМСайдын тушаал, шийдвэрийг үндэслэн холбогдох ЭМ-ын байгууллага нь ХӨТАХУФ-ын вакцин ийлдэс, биобэлдмэлийг жилд 2 удаа тоолон, нэгдсэн захиалга болон шаардагдах хөрөнгийн тооцоог гаргаж, жилд 2 удаа дархлаажуулалтын сангын зөвлөлд танилцуулан хугацаа дууссан бэлдмэлийг хадгалалтаас хасах, шинэчилсэн захиалга хийх асуудлыг шийдвэрлүүлж байна.</p>	<p>ХӨТАХУФ-ын вакцин ийлдэс, биобэлдмэлийг жилд 2 удаа тоолон, нэгдсэн захиалга болон шаардагдах хөрөнгийн тооцоог гаргадаг ч жилд 2 удаа дархлаажуулалтын сангын зөвлөлд танилцуулдаггүй</p>
				<p>2.4. ЗӨСҮТ нь ХӨТАХУФ-ын вакцин ийлдэс, биобэлдмэлийг хугацаа дуусахаас өмнө зарцуулж, эргэлтэнд оруулан дархлаажуулалтын сангын зөвлөлд танилцуулан нөхөн хангалтын арга хэмжээ авна.</p>	<p>2.4.-д заасны дагуу вакцин, ийлдсийг хугацаа дуусахаас өмнө аймаг, нийслэлийн дүүргүүдэд хувиарладаг</p>
				<p>2.6.ЗӨСҮТ нь ХӨТАХУФ-ын вакцин ийлдэс, биобэлдмэлийн зарцуулалтын тайланг улсын хэмжээнд мөрдөгдөж байгаа тайлан тэнцлийн маягтын дагуу жилээр гаргаж дархлаажуулалтын сангийн зөвлөлд</p>	<p>ЗӨСҮТ нь ХӨТАХУФ-ын вакцин ийлдэс, биобэлдмэлийн зарцуулалтын тайланг улсын хэмжээнд мөрдөгдөж байгаа тайлан тэнцлийн маягтын дагуу жилээр гаргадаг ч дархлаажуулалтын</p>

					танилцуулна.	сангийн зөвлөлд танилцуулдаггүй.
					2.7. ХӨТАХУФ-ын нөхөн сэлбэлт хийх боломжгүй вакцин, ийлдэс, биобэлдмэлийг хадгалах хугацаа дууссан тохиолдолд эрүүл мэндийн УХА-ы дүгнэлтийг үндэслэн зохих журмын дагуу устгана.	2.7-д заасны дагуу хугацаа дууссан вакцин, ийлдсийг УМХГ-ын дүгнэлт гаргуулан устгадаг.
					3.1. ХӨТАХУФ-ын вакцин ийлдэс, биобэлдмэлийг энэхүү журамд зааснаас буад арга хэмжээнд зарцуулахыг хориглоно.	
6	Тархвар судлалын заалтаар нэмэлт дархлаажуулалт хийх тухай	2002.10.21	МУ-ын ЭМ-ын сайдын тушаал	252	3.а. Нэмэлт дархлаажуулалтанд шаардагдах хачигт энцефалитын эсрэг вакциныг ХӨТАХУФондоос гаргах 3.б. Хачигт халдварын байгалийн голомт, тархалтыг Сэлэнгэ, Хэнтий аймгуудад 2002-2003 онд тандан судлаж 2003 оны IV улиралд багтаан сайдын зөвлөлд хэлэлцүүлэх	3.а-д заасны дагуу ХӨТАХУФондоос т/ш хачигт энцефалитын вакциныг хүргүүлэв. 3.б-д заасны дагуу тандалт судалгааг хийж Нийгмийн эрүүл мэндийн хүрээлэн, ОХУ-ын Иркутск хотын халдвар судлалын хүрээлэнтэй хамтарч Хөвсгөл, Хэнтий, Булган, Сэлэнгэ, Орхон, Төв аймгуудад хачигт халдварын байгалийн голомт, тархалтыг судласан байна. 4.в-д заасны дагуу Сэлэнгэ аймгийн ЭМГ-тай хамтран ОХУ- үйлдвэрлэсэн хачигт энцефалитын эсрэг вакциныг 100 хүнд туршиж эмнэлзүй ажиглалт, дархлаа тогтоц, тархвар судлалын үр дүнг тооцож цаашид манай оронд бололцоотой гэж үзэн 2005 оноос уг вакцинаар хүн амыг дархлаажуулж байна.
7	Тарваган тахал өвчинтэй тэмцэх арга хэмжээг эрчимжүүлэх тухай	2003	МУ-ын ЭМ-ын сайдын тушаал	165	2.б. Тарваган тахлын дархлаажуулалтыг 7-р сарын гуравдугаар долоо хоногт батаан зохион байгуулж, дүнг ЗӨСҮТөвд 8-р сарын 10-ны дотор ирүүлэх	Тарваган тахлын дархлаажуулалтыг жил бүрийн 7-р сард зохион байгуулж байгаа ч мэдээг бүрэн ирүүлдэггүй.

8	Нөхөн, нэмэлт, тархвар судлалын заалтаар дархлаажуулалт хийх журам Сайн дурын дархлаажуулалт хийх журам Сэргийлэх тарилга хийлгэхэд харшлах өвчин, эмгэгийн жагсаалт	2001.02.21	МУ-ын ЭМ-ын сайдын тушаал	34	3.6.Боомын хүн, малын голомтын хавьтагсдад 5-6 хоног пеницилины төрлийн эмээр урьдчилан сэргийлэлт хийнэ. Боомын хүн, малын өвчлөл байнга гардаг нутгийн малчдад эхний жилд 2 удаа сарын зайтай, 2 дахь жилд 1 удаа вакцин тарина.	3.6-д заасны дагуу 2007 онд Боомын хүн, малын өвчлөл байнга гардаг нутгийн малчдад вакцин хийж давталттай тоогоор 28857 хүнд вакцин хийгээд байна
					2-р хавсралтын 2.1.-д орсон БГХӨ-ний вакцинуудыг сайн дураар хийлгэх үнийн тариф тогтоох	2-р хавсралтын 2.1.-д зааснаар одоогоор БГХӨ-ий вакцинуудыг тархвар судлалын заалтаар үнэгүй хийгдэж байгаа тул төлбөртэй хийсэн тохиолдол гараагүй байна
9	Вакцины хүйтэн хэлхээний тоног төхөөрөмжийн ашиглалт, вакцины хадгалалт хэрэгцээг сайжруулах зорилгоор	1997.06.10	МУ-ын ЭМ-ын сайдын тушаал	219	Вакцинжуулалтын явцад баримтлах хүйтэн хэлхээний журам	Энэхүү журмыг өдөр бүр эмнэлэг, урьдчилан сэргийлэх байгууллага тарилгын кабенитед мөрддөг
					2-р хавсралтын 1.1. –д вакцины хүйтэн хэлхээний тоног төхөөрөмжийн байнгын үйлчилгээ хяналтын журам	Вакцин хадгалдаг хөргөгчийн хэмийг өглөө, оройд тогтмол тэмдэглэдэг. Энэ хэм нь хөргөгчинд -2+8 хэмд байнга байдаг.
					4-р хавсралтын вакциныг төлөвлөх, нөөцлөх, бүртгэх журам	Жил бүр аймаг, сумдын вакцин ийлдсийн захиалгыг хянаж, дархлаажуулалтын мэдээн дахь вакцины хорогдлыг тооцдог.
10	Дархлаажуулалтын хүйтэн хэлхээний тоног төхөөрөмжийн хангалтын төлөвлөгөө, журам батлах тухай	2011.11.07		359	3-р хавсралт Вакцин биобэлдмэлийн хаягдлыг цуглуулах савлах түр хадгалах тээвэрлэхэд тавигдах шаардлага Вакцин биобэлдмэлийг тээвэрлэн устгасан тухай акт	
11	Дархлаажуулалтын дараах урвал, хүндрэлийг илрүүлэх,	2012.06.27	МУ-ын ЭМ-ын сайдын	217	1-р хавсралт Дархлаажуулалтын дараах хариу урвал, хүндрэлийг / ДДУХ/ бүртгэх, , тандах	Жил бүрийн БГХӨ-ний дархлаажуулалтын дараах хариу урвал, хүндрэлийг нэгтгэн бүртгэдэг

	мэдээлэх, тандах тухай		тушаал		ДДУХ-ыг мэдээлэх хуудас	Хуудсын дагуу тухай бүр мэдээлдэггүй, дархлаажуулалтын нэгдсэн мэдээнд оруулж мэдээлэгддэг
					ДДУХ-ыг судалгааны хуудас	Бүртгэгддэггүй
					ДДУХ-ыг бүртгэх хуудас	Бүртгэгддэг
12	Вакцин биобэлдмэлийг хүлээн авах, тээвэрлэх, хадгалах явцад баримтлах журам	2011.04.11	МУ-ыж ЭМ-ийн сайдын тушаал	122	1-р хавсралт Вакцин, биобэлдмэлийг хүлээн авах, тээвэрлэх, хадгалах явцад баримтлах журам	Жил бүрийн захиалгат вакциныг хүлээн авахдаа дээрх журмыг баримтладаг
					2-р хавсралт Задалсан вакциныг хэрэглэх журам	Заавал хийх дархлаажуулалтанд энэхүү журмыг баримтладаг
					Вакцин хүлээн авсан тухай мэдээлэх хуудас	Хөтлөгддөггүй